

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Jámber László ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Palotás Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megszüntetése jogkövetkezményei iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 5.M.3355/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 55.Mf.636.124/2008/8. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 55.Mf.636.124/2008/8. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel érintett rendelkezését hatályában fenntartja, egyebekben nem érinti.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 60.000 (hatvanezer) forint és 15.000 (tizenötezer) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes 1992. június 29-étől állt az alperes alkalmazásában, 2001. augusztus 31-étől főosztályvezető-helyettesként az E.F.-n. 2001. november 28-án a munkaviszonya 2002. február 15-ével történő megszüntetéséről megállapodást írt alá az alperessel, melyben az alperes két havi átlagkeresetnek megfelelő végkielégítés és prémium kifizetését vállalta.

A felperes 2002. március 13-án a keresetében a munkaviszonya megszüntetéséről szóló megállapodást megtámadta megtévesztésre való hivatkozással, majd 2003. április 22-én a perben arra hivatkozott, hogy a megállapodást az alperes részéről nem a munkáltatói jogkör gyakorlója írta alá. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 7.M.1115/2002/35. számú ítéletében a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos felperesi keresetet elutasította, mely döntést a Fővárosi Bíróság 55.Mf.24.447/2005/12. számú ítéletével helybenhagyta. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.875/2006/2. számú közbenső ítéletében a Fővárosi Bíróság ítéletének a megállapodás érvénytelensége megállapítására és a jogellenes munkaviszony megszüntetés jogkövetkezményei alkalmazására vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezést hatályon kívül helyezte, és megállapította, hogy a felperessel kötött munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésére vonatkozó megállapodás érvénytelen, mert azt nem a munkáltatói jogkör gyakorlója írta alá. Az összecszerűség tekintetében tovább folyó eljárásban a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 5.M. 3355/2007/25. számú ítéletével kötelezte az alperest 27.141.338 forint elmaradt munkabér és kamatai, végkielégítés és felmentési időre járó átlagkereset címén 4.427.800 forint, átalánykártérítés címén 6.486.402 forint és ezek kamatai, kártérítésként 694.307 forint és kamatai megfizetésére az alperes perköltség fizetésre kötelezése mellett. A munkaügyi bíróság túlzottnak ítélte a felperes 12 havi átlagkeresetre vonatkozó Mt.

100. § (4) bekezdése alapján előterjesztett igényét. Annak tulajdonított döntő jelentőséget, hogy a felperes a szakmájában egy ismert pénzintézetnél 2002. év elején már el tudott helyezkedni, és értékelte azt is, hogy az érvénytelenséget olyan okból állapította meg a bíróság, amely alapvetően alaki hiba volt. A megállapodás aláírásához képest a felperes maga is évekkal később kifogásolta a munkáltató képviselőjében eljáró személy jogosultságát. A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 55.Mf.636.124/2008/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében részben megváltoztatta, az elmaradt munkabér összegét 26.549.614 forintra, a végkielégítés és a felmentési időre járó átlagkereset összegét 2.757.211 forintra, az átalánykártérítés összegét 5.999.664 forintra leszállította, az ezt meghaladó keresetet elutasította. Kimondta, hogy az alperes 19.607.851 forintot az elmaradt juttatások tőkeösszegébe beszámíthat. Az elsőfokú ítéletet a perköltség és a kamatok tekintetében helybenhagyta. A másodfokú bíróság a felperes részére megítélt összegeket az eltérő alapbérszámítás miatt szállította le, ugyanakkor az átalánykártérítésnél helytállónak ítélte meg a munkaügyi bíróság által megállapított hat havi átlagkereseti mértéket, mint a jogsértés súlyával arányban álló összeget. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogalapot eldöntő, és azt meghatározó közbenső ítéleti döntésében kizárólag azon oknál fogva állapította meg a jogellenességet, hogy a jogviszonyt megszüntető intézkedést nem a munkáltatói jogkör gyakorlójától származott. Az ezt követően továbbfolyó bírósági eljárásban is az ily módon megállapított, jogalapot érintő tényállás érvényesülhetett, és nem volt lehetőség arra, hogy a jogellenesség körében mást is értékeljenek. Ezen túlmenően a jogellenesség körében a bizonyítékokat szükségtelennek minősítette, és a döntésénél is figyelmen kívül hagyta. Mindezekre tekintettel helyesnek találta az Mt. 100. § (4) bekezdéséhez kapcsolódóan a jogellenesség jogkövetkezményei szempontjából a munkaügyi bíróság által értékelt szempontokat: a jogviszony fennálltának hosszát, az alaki okból megvalósuló jogellenességet, valamint azt a bizonyított és nem vitatott adatot, hogy a felperes a szakmájában nagyon rövid idő alatt el tudott helyezkedni. Ezért a másodfokú bíróság is osztotta azt az ítéleti megállapítást, hogy a jogellenesség jogkövetkezményeinek súlyához kötődően a hat havi közép mértékű átlagkereset- juttatás az arányos. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet átalánykártérítésre vonatkozó rendelkezése hatályon kívül helyezésére irányult, és a maximális 12 havi átlagkeresetnek megfelelő összeg megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Sérelmezte, hogy a bizonyítékok mérlegelése a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabályok megsértésével történt, mert a bíróságok a keresetben és a fellebbezésben is előadott jogilag releváns tények ellenére hiányosan, jogellenesen, a bizonyítási eljárást követően nem kimerítően, iratellenesen állapították meg a tényállást, ezért a per ismert adataiból

okszerűtlenül, nem megalapozottan jutottak arra a következtetésre, hogy a munkáltató szándéka nem irányult megtévesztésre. Erre tekintettel nem megfelelő az ítéletek indokolása sem.

Hangsúlyozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a közbenső ítélet indokolásában nem azt állapította meg, hogy a megállapodás érvénytelenségének szubjektív feltétele nem állt fenn, hanem azt, hogy mivel a megállapodás jogellenes volt, a felülvizsgálati kérelem ezen érvelésének érdemi vizsgálata okafogyottá vált. Az Mt. 100. § (4) bekezdését megsértve állapították meg az eljáró bíróságok az átalánykártérítés összegét, mivel a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelése során nem értékelték kellő súllyal az alperes jogszerűtlen eljárását, így a kártérítési összeg nincs arányban a jogsértés súlyával. A munkaviszony megszüntetésére vonatkozó jognyilatkozat jogellenességének objektív és szubjektív feltételei is fennálltak (Mt. 7-10. §), az alperes intézkedése a rendeltetészerű joggyakorlás követelményébe is ütközött (Mt. 4. §), az alperes joggyakorlása a munkavállaló érdekeinek csorbítására irányult, és megsértette a csoportos létszámleépítés Mt. 94/A. §-ban foglalt rendelkezéseit is. Az alperes 10 éves munkaviszonyt szüntetett meg, a munkaviszony megszüntetést követően rövid időn belül történő elhelyezkedés alacsonyabb munkakörben és kedvezőtlenebb fizetési feltételekkel történt. A megelőző eljárásban az elsőfokú bíróság a megállapodás megtámadása kapcsán bizonyítást folytatott le, a továbbfolytatott eljárásban is e körben további bizonyítást ajánlott fel, melyet a bíróságok megalapozatlanul utasítottak el, így a jogsértés súlyánál nem értékelték a megállapodás megkötésének előzményeit: a megbeszélésre hívás indokát, azt a tényt, hogy az alternatívaként megjelölt rendes felmondás okát a megállapodást megelőzően nem közölték, így a felperes nem rendelkezett azon információkkal, amely alapján lehetősége lett volna a munkáltatói ajánlat visszautasítására. Emellett az utóbb közölt rendes felmondás indokául szolgáló minőségi csere nem valósult meg, ezért a rendes felmondással szembeni esetleges jogvitában az alperes vesztett volna. Ezzel az alperes az Mt. 4. §-ba foglalt rendeltetésellenes joggyakorlást is megvalósított. A csoportos létszámleépítésre vonatkozóan lefolytatott bizonyítási eljárás eredményével kapcsolatosan sem tartalmazznak az ítéletek sem tényállást, sem indokolást. Hivatkozott továbbá arra, hogy az alperes a perbeli jogait sem gyakorolta jóhiszeműen. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. §-ának (1) bekezdésére tekintettel a rendelkezésre álló periratok alapján dönt, nincs helye a bizonyítékok újra értékelésének, azaz felülmérlegelésének. Az ügy érdemét érintő jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen és logikátlan, iratellenes, nem megfelelően indokolt mérlegelése valósíthat meg [Pp. 206. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés, BH 2001/197., BH 2002/29.]. A

felperes az Mt. 100. § (4) bekezdésére alapítottnak a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként 12 havi átlagkeresetnek megfelelő átalánykártérítésre kérte kötelezni az alperest. Az Mt. 100. § (4) bekezdése szerint ha a bíróság mellőzi a munkavállaló eredeti munkakörbe történő visszahelyezését, a bíróság a munkáltatót - az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelésével - a munkavállaló legalább 2, legfeljebb 12 havi átlagkeresetének megfelelő összeg megfizetésére kötelezi. A felperes a felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok az eset összes körülményeinél nem minden, így különösen a jogsértés súlyának megállapításánál irányadó valamennyi jelentős szempontot értékeltek: figyelmen kívül hagyták, hogy az általa hivatkozottak szerint nemcsak a munkáltatói jogkör gyakorló személye miatt, hanem a munkáltató megtévesztő és fenyegető eljárására, továbbá a csoportos létszámcsökkentés szabályainak megsértésére tekintettel is jogellenes volt a munkáltató intézkedése. A bíróságok nem tártak fel minden lényeges körülményt, nem vették figyelembe a megelőző eljárásban felmerült adatokat, e körben indokolatlanul mellőzték a továbbfolytatott eljárásban általa felajánlott bizonyítást. Téves a másodfokú bíróságnak azon jogi álláspontja, hogy a Legfelsőbb Bíróság közbenső ítéletét követően a bírósági eljárásban csak a jogalapot érintő tényállás érvényesülhetett, és nem lehetett a jogellenesség körében más (a munkáltatói jogkör gyakorló személyét érintő jogellenességi okon kívüli) szempontot értékelni. A Legfelsőbb Bíróság közbenső ítélete a munkaviszony megszüntetési megállapodást formai okból (a jogkör gyakorló személyében rejlő hiba miatt) ítélte az Mt. 8. § (1) bekezdése és az Mt. 74. § (1) bekezdése alapján jogellenesnek, és a bírói gyakorlat szerint az alaki ok miatti jogellenesség megállapításakor a további esetleges jogsértések vizsgálata nem szükséges, ez nem jelenti, hogy az Mt. 100. § (4) bekezdése alkalmazásánál ezek ne lehetnének figyelembe vehetők. Ugyanakkor a káráltalány mértékének megállapításakor a következetes bírói gyakorlat szerint az alaki hiba kisebb súlyú jogsértést, és így a 2-12 havi átlagkereset összeghatárai közül az alsóhoz közeli káráltalány megállapítását eredményezi. Abból azonban, hogy az eljáró bíróságok középarányos, hat havi káráltalányt állapítottak meg, következik, hogy a jogsértés súlyánál az elsőfokú bíróság által közölt káráltalányt csökkentő tényezőkön túl (munkaviszony időtartama, felperes rövid időn belüli elhelyezkedése, az alaki okra történő késedelmes hivatkozás) az ügy összes körülményét is figyelembe vették. Ezért nem valósult meg az érdemi döntésre kiható lényeges eljárási szabálysértés, a Legfelsőbb Bíróság a hat havi káráltalány mértéket nem találta jogszabálysértőnek. A felülvizsgálati eljárásban olyan új tényre, körülményre, amely a megelőző eljárásnak nem volt tárgya, amelyre a fél nem hivatkozott, és a bizonyítékait sem terjesztette elő, a Legfelsőbb Bíróság előtt sem lehet hivatkozni (BH. 2002. 447., BH.2002.83.). Miután a

felperes a továbbfolytatott eljárásban (5.M.3355/2007.) nem hivatkozott a jogsértés súlyánál a csoportos létszámcsökkentés szabályainak megsértésére, ezért ezt a felülvizsgálati eljárásban sem lehetett figyelembe venni.

A feleknek a perben tanúsított rosszhiszemű, vagy perelhúzó magatartása pedig az Mt. 100. § (4) bekezdésben foglalt munkaviszony megszüntetési intézkedés jogellenessége súlyánál nem vehető figyelembe. A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére. A felperes a még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontja, és 14. § alapján illetékmentes, ezért a felülvizsgálati eljárási illetéket ugyanezen rendelet 15. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. november 3.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül. Nné tisztviselő